בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי מורינו הרה"צ
רבי יצחק שמואל אהרן לעזער שליט"א

גליון
תצ"ב

פרשת
ויצא
תשפ"ו

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, באה"ב: 845-510-6314

חסדי השם יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **וַיֵּצֵא**, פרשה שמלמדת אותנו הילוך וְהַכְוָנָה בכל ענייני החיים שלנו, ואם מסתכלים בתוך הפסוקים רואים בהם לימודים שאדם צריך ממש בחיי היום־יום שלו!

ובפרט בפרשיות אלו, העוסקות בבניין כלל ישראל, וביותר בפרשה זו - שיעקב אבינו התחתן עם ד' נשותיו: **רחל ולאה** [שהן האימהות של כלל ישראל], **בלהה וזלפה** - שעל־ידן יצאו י"ב שבטי י"ה, שזה כבר השורש של **כל אחד ואחד מאיתנו**!

רבינו ז"ל אומר (ליקו"מ ח"א סי' ט; קיב), שיש י"ב שערים בשמים, כנגד י"ב השבטים, ולכל אחד יש את השער שלו והעניין שלו - כל אחד בא מן השורש שלו.

ואם אדם יגיד: 'אבל אני לא יודע מה מוטל עלי לעשות, ולאיזה שער אני שייך'... על כך גילו לנו הצדיקים (מובא בדברי האריז"ל), שיש '**שער הכולל**'; כלומר, אכן יש לכל אחד את השער שלו, וחשוב מאד שהוא ימצא את הנקודה המיוחדת לו, אבל יש '**שער הכולל**' - שזה השער הגדול של הצדיקים הגדולים, ומי שמתקרב לשם - הוא כבר נכלל בכולם ביחד...

כי בעצם, **בשורש** הכל אחד, וכמו שאנחנו מוצאים בפרשת השבוע, שיעקב אבינו נמצא עתה בדרך למצוא את זיווגו, וממילא הוא בדרך 'לבנות את כלל ישראל', ויודע שהוא צריך התחזקות עצומה, והנה הוא מגיע אל המקום הקדוש - הר המוריה, והוא מבין שהוא צריך לעשות כאן לינה,

והנה הוא צריך להניח את ראשו על אחד מהאבנים[א], וישנן י"ב אבנים, ומתחילות לריב - 'עלי יניח צדיק את ראשו'... 'עלי יניח צדיק את ראשו'[ב]... והקב"ה איחד את כולם ביחד, ונעשו אבן אחת, **כי בשורש - הכל אחד!**

ובעניין הזה שהאבנים רבו ביניהן 'עלי יניח צדיק את ראשו', ישנו לימוד נחוץ וחשוב מאד: כשאדם זוכה להתקרב לצדיק, ורוצה לקבל תיקון לנפשו, זה בוודאי דבר חשוב מאד, אבל בשביל דבר כזה לא צריכים לריב ולעשות מחלוקת... כשאתה מתקרב לצדיק - אל תאמר 'עלי יניח צדיק את ראשו'! **אדם שיש לו שכל, הוא אמנם בוודאי רוצה ש"עלי יניח צדיק את ראשו", אבל באותו זמן אני רוצה שעם "כולם" יניח צדיק את ראשו... בואו נעשה אחדות!**

וזו המריבה שהיתה בין האבנים, כל אחת רצתה להיות **'הַמְיֻחֶסֶת'**... וזה מה שהתורה הקדושה מלמדת אותנו כאן, שהעניין של מריבת האבנים הוא שכל אחד מרגיש שהוא מיוחס, ועליו יניח צדיק את ראשו... אבל באמת, אתה יכול להרגיש מיוחס, כי אדרבה! הצדיק נותן יחס מיוחד לכל אחד ואחד, **אבל זה לא אומר שבאותו זמן גם אחרים הם חשובים! אתה לא יכול לפסול אחרים!** אם אתה אומר "**רק אני**" - זו כבר בעיה... כשאתה אומר "רק עלי יניח צדיק את ראשו" - זה כבר סימן על קנאה ושנאה וכו'... זה כבר בוודאי לא 'לשם־שמים'! **אם אתה רוצה באמת ש'עליך יניח צדיק את ראשו', תראה להתאחד ביחד עם כולם!**

וכמו שאכן נעשה לבסוף, שהקב"ה איחד את כל האבנים יחדיו, עד שכולן נעשו אבן אחת גדולה, ועליה יעקב אבינו שם את ראשו. כי אם התקרבותך היא אמיתית, ואתה מכוון באמת 'לשם־שמים', ממילא אתה לא אומר "**רק אני**" - 'עלי יניח צדיק את ראשו', אלא "**אני רוצה את כולם!**" וממילא אתה מתאחד עם כולם ואומר: **'בואו נַעֲשֶׂה שֶׁ"עָלֵינוּ" יָנִיחַ צַדִּיק אֶת רֹאשׁוֹ'**, ואז זה כבר ענין אחר לגמרי... משא"כ אם אתה אומר **'רק עלי'** - 'אני הכי חשוב' וכו',

---

א. זה לא היה 'כרית'... זה היה אבן. איפה אנחנו מוצאים דבר כזה? בהלכות תשעה־באב יש כזה הלכה (שו"ע או"ח סי' תקנה סעי' ב), שבליל תשעה־באב נוהגין לשים אבן תחת הראש לזכר החורבן. [ועיי"ש בדברי הרמ"א דהוא זכר להנאמר כאן אצל יעקב אבינו "וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם" - 'שראה החורבן' (מרדכי דמו"ק)].

ב. ורואים מזה שגם ב'דומם' ישנה חיות אלקות; דהנה ישנם ד' חלקים בבריאה: דומם, צומח, חי, מדבר; ו'דומם' זו המדרגה הנמוכה ביותר, שזה האבנים, אבל גם בהן יש חיות אלקות!

כי באמת, אין שום דבר בעולם שלא יהיה בו חיות אלקות, כי אם לא היה חיות האלקות מחיה אותו - היה מתבטל... ואמנם זו 'אבן', והיא שייכת לחלק ה'דומם', אבל כתוב בפירוש (חבקוק ב, יא) "כִּי אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעָק" - גם מֵאֶבֶן צועק כבוד השם יתברך, וכמו שאמר רבינו ז"ל (שיחות־הר"ן, סימן נב): 'מִכָּל הַדְּבָרִים צוֹעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ'; אז גם אם 'אבנים' הן שייכות לחלק ה'דומם', אבל גם ב'דומם' אמנם אין ענין של 'נשמה', אבל ישנה חיות אלקות המחיה אותו, וכן הוא בכל דבר שיש בעולם!

[ובזה יש ענין שהדברים הדוממים מחכים ומצפים על תיקון, וגם אבנים... כי לפעמים יש ענין של גלגול, השם ישמור, ומחכים ומצפים לתיקון].

רחמנא ליצלן... **וכמה אדם צריך לעבוד על הנקודה של "ביטול" - שיזכה להיות בטל ומבוטל לגמרי!** ובמקום שיאמר **'רק עלי יניח צדיק את ראשי'**, יכניע עצמו ויאמר: **"הלוואי והצדיק יניח עלי 'קצת' את ראשו"... "הלוואי שגם אני אזכה"...** וזו צריכה להיות תפילתו של האדם: הלוואי שאזכה גם אני להיות בתוך ה'כרית' הזאת, ועלי יניח הצדיק את ראשו... **ובאותו זמן אני מפרגן לכולם - שכולם יזכו יחד איתי!** וזה הסימן שאדם רוצה באמת לעבוד את הקב"ה - שהוא מפרגן גם לאחרים!

ומובא בשיחות־הר"ן (סי' קיט), שרבינו ז"ל מאד הפליג במעלת הזוכה לזה, וכהלשון שם: **'וְהִפְלִיג בְּתִנוּעָתוֹ לְמַעְלָה גְּדוֹלָה מְאֹד כְּשֶׁאוֹחֲזִין בָּזֶה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאוֹחֲזִין בָּזֶה שֶׁהוּא מְרֻצֶּה וְחָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק מְאֹד שֶׁחֲבֵרוֹ יִהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר וְצַדִּיק אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא לֹא יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ מַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד'**; ורבי נתן מוסיף שם: **'גַּם נִזְכַּרְתִּי שֶׁאָמַר אָז זֶה הַלָּשׁוֹן: שֶׁהוּא מְרֻצֶּה אַף־עַל־פִּי שֶׁאֲנִי אֵינִי זוֹכֶה חַס וְשָׁלוֹם לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם, עַל־כָּל־פָּנִים יַעֲבֹד יִשְׂרָאֵל הַשֵּׁנִי אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. זֶהוּ דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד כְּשֶׁאוֹחֲזִין בָּזֶה'.**

ובטוהר ליבו מוסיף רבי נתן וכותב שם: **'וּלְפִי דַּעְתִּי נִדְמֶה לִי שֶׁזֶּהוּ דָּבָר פָּשׁוּט מְאֹד, כִּי בְּוַדַּאי אֲנִי רוֹצֶה וְחָפֵץ מְאֹד וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגֵּעַ מְאֹד שֶׁיִּהְיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים. אֲפִלּוּ אִם לֹא אֶזְכֶּה אֲנִי לָזֶה, עַל־כָּל־פָּנִים יִהְיֶה חֲבֵרַי בְּנֵי גִּילִי וְכָל יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים נוֹרָאִים אֲמִתִּיִּים'**; במילים אלו אנו רואים מה היה טוהר ליבו של רבי נתן הקדוש! כי זה היה רבי נתן, שהיה כזה ענוותן, וכ"כ בטל ומבוטל[ג], שהיה מפרגן לכולם, ואדרבה! אם אני לא יכול לזכות לזה מאיזו סיבה - למה שהשני לא יזכה?.. אצלו זה לא היה דבר־חידוש - 'איזו שאלה?... למה שההוא לא יזכה?'...

אך ממשיך רבי נתן וכותב: **'אֲבָל יָדַעְתִּי שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם, שֶׁכְּשֶׁהֵם נוֹפְלִים חַס וְשָׁלוֹם מֵעֲבוֹדַת ה', מִכָּל־שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אוֹתָן שֶׁנִּכְשָׁלִין בְּאֵיזֶה תַּאֲוָה רָעָה או בַּעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, הֵם שׁוֹנְאִים וּמִתְגָּרִים בְּמִי שֶׁעוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת ה' וְרוֹצִים לְהַפִּילוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּמַחֲלִישִׁים אֶת דַּעְתּוֹ מְאֹד, וּמְבַזִּים אוֹתוֹ בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת, וְגַם אוֹמְרִים לוֹ שֶׁגַּם הוּא יִפֹּל כְּמוֹ שֶׁנָּפַל הוּא רַחֲמָנָא לְצִלָּן'**; כלומר, רבי נתן בעצמו היה צדיק עובד השם, ואצלו זה היה פשוט - הוא היה מפרגן לכולם, ולא רואה חיסרון אצל בני־אדם, אבל אחר ששמע שיחה זו מפי רבינו, התחיל להתבונן - כי ידע היטב: **אם רבינו אומר משהו, כך הוא!** - ואכן ראה שכך היא המציאות, שאם לא 'הלך' לבן־אדם בעבודתו - הוא מחליש את כולם...

וכמה אדם צריך להיזהר בדבר הזה! אתה לא עומד באיזו מדרגה ובאיזה ענין? וניקח דוגמא השייכת לנו: אתה לא מסוגל לעמוד ב'תקנון' מסוים? תשמור את זה אצלך! אל תחליש אחרים! ואף אם אינך אוחז בזה

ג. אחר שהתקרב רבי נתן לרבינו, התבטא עליו פעם רבינו הקדוש, שהוא 'כחתיכת בוץ' בעיני עצמו... [ואמר בלשון אידיש: 'א שטיק בלאטע' - חתיכת בוץ];

מכל מיני סיבות - זה קשה לך, לא מקובל עליך, אתה טוען [לפי דעתך העקומה] שזה לא נכון... **תשתוק! אל תתערב!** אתה לא מבין? יש לך קושיא? אתה עושה 'סימן־שאלה' גדול על כל זה? בסדר... **אבל תסתום את הפה! תשתוק! אל תחליש את אחרים! אל תבלבל את אחרים!** אם אתה לא מבין - בסדר, לא מגיע לך כלום... אתה לא רוצה להתנהג כך? זוהי זכותך... אף־אחד לא יכריח אותך... **אבל לפתוח את הפה ולהחליש אחרים?! להתחיל להגיד ש'זה לא ככה'... 'זה לא הענייין'... אנחנו לא נוהגים ככה'...?!**

אני מדבר על העניין הזה ב'**משפט כללי**', אבל תדעו שזה **כולל בתוכו המון דברים**, והכלל הוא: **אם מאיזו סיבה קשה לבן־אדם לעמוד במה שתיקנו - שלא יחליש אחרים! לא לדבר ולא לזלזל!** הזלזול הזה - כמה הוא קשה!

וזה דבר הנוגע **לכולם** - ילדים, בחורים, בנים, בנות, אברכים, נשים, **לא לזלזל! לא לזלזל!** אתה לא מבין בדיוק את העניין? בסדר, לא מגיע כלום... אבל אל תזלזל! **ותראה להתפלל על זה להקב"ה!**

אם אדם היה יודע מהעצות של רבינו, והיה לו שֵׂכֶל, והיה יודע מה זה להתבודד, הוא היה תמיד מדבר עם הקב"ה - '**רִבונו שֶׁל עולָם, אֲנִי לא מֵבִין אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה, תֵּן לִי אֶת הַשֵּׂכֶל הַזֶּה! תִּפְתַּח אֶת רֹאשׁ שֶׁלִּי שֶׁאֶזְכֶּה לְהָבִין מַה הָעִנְיָן פֹּה! רִבונו שֶׁל עולָם, אולַי אֲנִי טועֶה? אָנָא, תֵּן לִי אֶת הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶתִי!**'...

ויחד עם זה לשמור מאד שלא לפתוח את הפה ולזלזל ח"ו ולומר: 'מה זה הדבר הזה?! מה פתאום?!'... **ובפרט שזה כבר נוגע ללשון־הרע, רכילות, וכל הדיבורים האסורים!** יש בזה 'רשימה מלאה'... אלו שזוכים להמשיך את הלימוד של הספר '**נצור לשונך**', שהוא קיצור של כל הלכות לשון־הרע (שזה דבר נפלא שעשו קיצור על הלכות נחוצות כאלה), הוא מקבל איזו 'תמונה' מה נקרא '**שמירת הלשון**', וכמה זה חמור אם אדם רק מזלזל במישהו!

כי אם אדם מזלזל **בליבו** - מה יכולים לעשות לו?... זאת אומרת: בוודאי מן השמים מסתכלים גם על המחשבה, אבל כל עוד זה בליבך ובמחשבתך - אין זה כמו אחד שמוציא את זה מפיו. **וכמה חמור זה לדבר בזלזול ו'לעקם את האף', זה מאד מאד גרוע! צריכים להיזהר מזה מאד!**

וזה מה שרבינו ז"ל אומר שם בשיחות־הר"ן, שגם אם אתה לא יכול לזכות לאיזה דבר מאיזו סיבה - צריך לפרגן לאחרים! **אני לא יכול מאיזו סיבה? אני מאחל לכולם שיזכו! אני מפרגן לכולם!** אני אומר: 'הלוואי שהייתי יכול לעמוד בזה... אני לא גדלתי ככה, ולא קיבלתי את החינוך הזה, אבל הלוואי שהייתי זוכה'...

וזאת שמענו פעמים רבות מאנשים מבוגרים, ואפילו זקנים, שהם מתפעלים מאד כשרואים כמה מאושר בן־אדם שזוכה להתקרב לצדיקים, ויש לו מקום לשאול ולבקש עצה, כמה מאושר אדם כזה! ומתפעלים מזה מאד ואומרים: 'חבל שלא חונכתי ככה... הלוואי הייתי זוכה לזה

ג"כ'... כי ענין של אמונת־חכמים - זה לא שפתאום 'בְּין לַיְלָה' יש לבן־אדם אמונת־חכמים... ועתה כשהוא כבר מבוגר, הוא אומר: 'אני רואה כמה מאושר אדם שזוכה לזה! כמה אושר יש לו!'... **ובעיניו אותו אחד שזוכה להיות מקורב לצדיקים - "אין לו דאגות"... למה? כי מיד כשיש לו איזו שאלה - הוא שואל... יש לו 'איפה' לשאול ויש לו את 'מי' לשאול, והוא מקיים את מה ששומע!**

וכך שמעתי מהמון אנשים, שאמרו לי: **'כמה מאושר בן־אדם כזה! הלוואי שגם אני הייתי זוכה לזה!'**... ואדם כזה - הוא לא מזלזל, ואדרבה! הוא אוחז ומחזק אחרים: 'אתה **כן** זוכה לנהוג ככה? יש לך אמונת־חכמים? אדרבה ואדרבה!'...

אבל בעניין הזה ישנם הרבה ניסיונות לבני־אדם, **כי ב'אמונת־חכמים' יש ניסיון גדול!** אדם יכול לקבל הדרכה באיזה ענין, ואומרים לו בפירוש מה לעשות וכו', והוא אכן שומע, ונראה כאילו הוא מקיים, אבל פתאום סר מהר מן הדרך... למה? הוא אומר: 'שמעתי ג"כ איזו דעה אחרת'... **טיפש! אז מה אתה בא בכלל לשאול?!... מה אתה רוצה?!...**

אותו דבר בעניין אדם שבא ומבקש 'שהצדיק יברך אותי לאמונת־חכמים'... הוא לא מבין שהבקשה הזאת היא זלזול! זה כמו 'סטירה בפנים'! הוא אומר: 'תברך אותי לאמונת־חכמים'... זו חוצפה! כי אם יורדים לדבריו - זו חוצפה, אתה ניגש אל החכם ואומר: 'תברך אותי לאמונת־חכמים', אז תלך מאיפה שבאת... אם אברך אותך לאמונת־חכמים ואין לך אמונת־חכמים - מה תועיל לך הברכה הזו?'...

מוהרא"ש היה תמיד מסביר את העניין הזה: **אדם כזה, הוא רוצה לשמוע את מה 'שהוא' רוצה לשמוע... לא מה שהחכם רוצה להגיד לו! אז הוא מסבב את העניין עד שישמע את מה "שהוא" רוצה לשמוע, ואז יגיד: 'יש לי עכשיו אמונת־חכמים'... זה לא אמונת־חכמים! אתה רק מחכה לשמוע מה שטוב לך! וזה רק מה שאתה רוצה לשמוע - את מה שטוב 'לך'... ו'אמונת־חכמים' נקרא שאדם מבטל את עצמו לגמרי!**

נשוב לעניין האמור, שרבינו ז"ל מאד הפליג במעלת אחד שהוא מפרגן לאחרים, ובמקום לומר '**עלי**' יניח צדיק את ראשו, הוא אומר: "**עלינו**" יניח הצדיק את ראשו! **בואו נתאחד ביחד! בואו נקרב את כולם! והלוואי שיהיה לי איזה חלק קטן בזה... שהראש של הצדיק יהיה מעט גם עלי... וגם על השני, וגם על השלישי, על כולם!**

וזה באמת מה שהיה אצל יעקב אבינו, שהקב"ה ראה את מריבת האבנים, ואיחד ביניהם! וזו הקדמה לכל מה שיהיה נעשה אח"כ: יעקב אבינו עכשיו הולך לבית לבן הארמי, ושם הוא יתחתן, ובעזרת השם ייוולדו לו י"ב שבטי י"ה, שמהם יהא כל ההקמה והקיום של עם־ישראל, אז כבר היתה **הכנה** לעניין הזה, שיעקב אבינו ברוח־קדשו ראה מה יהיה '**למעשה**' - הקמת י"ב השבטים הקדושים, והוא כבר הבין שהוא צריך לחנך את הילדים שלו שזה יהיה "**אבן אחת**" - אחדות!

וכך היה אצל יעקב אבינו, שמתחילה כתוב "וַיִּקַּח **מֵאַבְנֵי** הַמָּקוֹם" - לשון רבים, כי בתחילה היו י"ב אבנים, ואח"כ התאחדו ביחד, וזהו שכתוב: "וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיָּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ" - לשון יחיד.

ובדרך זו צריכים לחנך ילדים - בחינוך קדוש וטהור; **כמה צריכים להשקיע בחינוך ילדים! לחנך אותם מקטנותם!** והחינוך הוא בכל העניינים, ובוודאי על אמונת־חכמים, כי אם מקבלים את החינוך הזה בתוך ילד קטן, אז האדם הוא באמת מאושר, ואין לו שום שאלה... ילד או בחור צעיר - או בת צעירה - כשישנה איזו שאלה, ובפרט כשמגיע לעניין של שידוכים, או אחר החתונה - כל־מיני עניינים שצריכים לשאול, **אין פה שאלה! מקבלים הדרכה, שומעים ומקיימים! ואין עשיר יותר גדול מזה!**

ואכן, צריכים זכות גדולה כדי להגיע לזה, כי בעולם - אנשים שלא יודעים בכלל מהעניין של 'צדיקים' ו'התקרבות לצדיקים', הם לא מבינים בכלל מה העניין הזה... אבל ב"ה הורים שזכו באמת להתקרב למקום כזה, כמה מוטל עליהם חוב־קדוש וחינוך־קדוש לחנך את הילדים ככה! **הצדיק אמר משהו? 'אין אחר המלך כלום'! לא שייך אפילו לחשוב אחרת!** ילדים שומעים את זה - וזהו זה! כך הם גדלים, ובאמת זוכים לחיים מאושרים...

זה הלימוד הראשון שראה יעקב אבינו בדרכו לחרן, שבאמצע הדרך הבין שהוא צריך לישון [לפעמים יש ענין שמראים מן השמים לאדם ענין של שינה, שהוא צריך לנוח קצת], ואז התגלה הלימוד של **אחדות האבנים**, ואיך שבזה צריכים **לחנך את הילדים.**

והנה, אמנם זה לא כתוב בפירוש בפסוקים, אבל מובא בדברי רש"י הקדוש [בשם חכמינו הקדושים] על הפסוק "**וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה**" - בין 'וַיֵּצֵא יַעֲקֹב' עד 'וַיֵּלֶךְ חָרָנָה' היה קפיצה ודילוג של ארבע־עשרה שנה! ומה קרה באלו ארבע־עשרה השנים? יעקב אבינו הלך לבית־המדרש... הוא הבין שזה מה שהוא צריך עכשיו! ההורים שלו שולחים אותו ללבן הארמי, ובוודאי זה לא מקום פשוט... הוא מבין מעצמו במה מדובר... והנה הוא גם צריך שם להתחתן, וממילא הוא צריך בשביל זה הדרכה... - הוא צריך ללמוד.

ואכן, זה דבר נחוץ מאד מאד, בפרט כשזוכים ב"ה להתחתן בגיל שחכמינו הקדושים לימדו אותנו - כמה שיותר צעיר, אבל בשביל זה צריכים הדרכה... זה לא שאדם אומר 'אני כבר מוכן'... **צריכים הדרכה!**

וזה אותו ענין הנ"ל של '**אמונת־חכמים**' - שאדם זוכה לקבל הדרכה, ולהקשיב למה שמדריכים אותו, וזה מדובר הן על בנים והן על בנות! ולא סתם לקחת בעצמם כל־מיני דמיונות וחלומות... **בחור צריך לעשות את שלו - לשבת וללמוד בפינה שלו, ולדעת שאם הוא ילמד בהתמדה, ויתנהג במידות ודרך־ארץ, יחכו בתור כדי לקחת אותו לחתן...** ואותו דבר עם בנות - אם הן מתנהגות בדרך־ארץ ובצניעות וכו', הכל

ילך על הצד הכי טוב... אבל ח"ו להתערב בכל־מיני עניינים שלא שייכים להן! או שבנים ח"ו יסתכלו על בנות ויבחרו מה שהם חושבים, או בנות - מה שהן חושבות וכו', **צריכים לעצור דברים כאלה! לעשות לזה □□□□!**

ואכן, אנחנו עובדים על זה מאד מאד, הן בחינוך הילדים ב"ה, וכן בישיבה - עם הראש ישיבה ועם המלמדים המגידי־שיעור, והן בחינוך הבנות - עם הרבניות וכלל המורות, והכלל: **בחור צריך לעשות את שלו, ולהתנהג כמו שצריך, ולהתמיד בתורה, וכן בנות תעשינה מה שהן צריכות, תתנהגנה בדרך־ארץ ובצניעות וכו', והכל יסתדר על הצד הכי טוב!** אבל שלא יהיה ח"ו אחרת, וכמו הדברים שאני כבר חוזר ואומר עוד הפעם ועוד הפעם, ואם אכן לא תהיה תגובה נכונה מצד ההורים כלפי הבנים והבנות - אנחנו נצטרך לעשות שינויים בסדר הדברים, ואני אומר בפירוש לגבי התפילות והטישים: **שלא יהיה כזה דבר שיתגודדו ויתקבצו בחוץ!** ואם לא יצייתו - נצטרך לעשות גדרים, ולהפסיק את זה לגמרי - **עד כאן!** הבנות תישארנה בבית עם האמא, ויחנכו אותם בתוך הבית, ואין גישה לכל האזור...

ואמנם זה קצת כואב להגיד את זה, אבל מוכרחים לעשות כך אם נצטרך... **איך קיים כזה דבר שמתקבצות בנות בחוץ בערב־שבת בשעת התפילה?!** ודעו שהמקום הקדוש הזה הוא מקום תפילה רק לגברים, ובפרט בערב־שבת, והבנות צריכות להיות בבית עם האמא שלהם, יש את ההדלקת נרות, ואח"כ יגידו תהלים וכו', **ואין גישה לכל האזור!** וגם יהיה שומר שישמור על כל המקום! לא ניתן שיסתבבו פה קבוצה שלימה של בנות בערב־שבת כאילו זה ט"ו באב ש'בהם בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים' לחפש שידוכים... **זהו! עד כאן!** וצריכים לדעת את זה, וכל אבא יגיד את זה לאשתו, וישגיחו על זה! זה גם יודפס לרבים ויתפרסם - למען ידעו זאת!

ואני חוזר ואומר בפירוש: פה בליל־שבת בשעת התפילה אין לנשים להסתובב, וממילא גם הבנות, לא צריכות להגיע **לכל האזור!** חד משמעית! **ואם ימצאו פה מי שלא צייתה לזה - זה באמת יהיה ביזיונות...**

ואותו דבר ב'טישים', **אם לא יצייתו למה שהכרזנו - שלא יסתובבו בחוץ [וגם הבחורים צריכים לשמור על זה] - נפסיק את זה לגמרי!** וכמו שאכן ישנם מקומות שאין 'טיש' בליל שבת, והכל בכדי למנוע תערובות וכל־מיני דברים בלתי רצויים... **וצריכים ללמד את זה! וזה נקרא 'חינוך'! צריכים לחנך!** ואם זוכים לקבל את זה בצורה יפה - הלוואי... אבל אם לא, צריכים ללכת כבר עם יותר תקיפות... וזה ענין של **'חינוך קדוש'.**

והחוב מוטל על ההורים להשגיח! איפה הבן שלך עכשיו?! איפה הבת שלך עכשיו?! - 'אני לא יודע'... מה אתה לא יודע?! זה הילדים שלך! איך אתה לא יודע?! הרי כבר השעה מאוחרת - אחר 10 בלילה, איפה הבן?! איפה הבת?! איפה הם?!... - 'אני עסוק'... אבל זה חלק מ"חינוך" - שאדם צריך לדעת היכן ילדיו נמצאים, ולהשגיח

על זה, ולעשות גדר בבית: "עד השעה 10 אתם בבית!" ולהשגיח על זה היטב!

ומה קורה? שהאבא עייף, האמא עייפה, וממילא הילדים גדלים כמו פטריות... **אבל זה לא אצלנו!** ב"ה מוהרא"ש חינך אותו בחינוך הזה, ואנחנו צריכים להתחדש בזה! **אם היתה איזו התרשלות בזה - אנחנו מתחילים מחדש!** רבינו לימד אותנו תמיד את העניין של **'התחדשות'**, ובדברים כאלה צריכים להתחדש תמיד מחדש, ולהכניס את זה בכולם, **עד שנזכה לראות בעזרת השם פירות יפים...**

נחזור לעניין יעקב אבינו, שבברחו מפני עשו אחיו, הלך אל בית־המדרש, כדי לקבל 'הדרכה' לקראת נישואיו; ואכן, זה לא דבר שיכולים להבין בזמנינו, הרי יעקב אבינו היה אז אדם מבוגר ולא צעיר כמו המושגים שלנו, כי כשהגיע לבית לבן הוא היה בן **שמונים וארבע!** וממילא כשהיה כל העניין הזה הוא כבר היה אחר גיל שישים... אבל אנחנו לא צריכים להסתכל על המספרים, אלא **על העניין הזה:** יעקב אבינו הבין שהוא צריך עכשיו ללכת ולהתחתן, **וממילא הוא צריך לקבל 'הדרכה'!** ולכן הוא הלך לביהמ"ד של שֵׁם ועבר, וכלשון רש"י הקדוש (בראשית כח, ט): **'שֶׁנִּטְמַן'** בְּבֵית שֵׁם וְעֵבֶר[ד]; שהם היו צדיקי הדור [**שֵׁם** היה בנו של נח, **וְעֵבֶר** היה אחד מהנכדים].

ואמרנו כמה פעמים על העניין של **'שֵׁם וְעֵבֶר'**, שמונח בזה רמז נפלא ללימודי רבינו ז"ל; רבינו מלמד אותנו (ליקו"מ ח"א סי' ו) שאדם צריך להיות **'בקי ברצוא ובקי בשוב':** מצד אחד הוא צריך להתקדם תמיד בעבודת השם, ומצד שני - אם היתה לו איזו ירידה או נפילה, והלך קצת אחורה, יתחיל מחדש! וזה ענין של **"שֵׁם וְעֵבֶר"** - **'שֵׁם'** הוא ענין של 'בקי ברצוא', שמתקדם בעבודתו וזוכה לקבל **שם טוב**, **'וְעֵבֶר'** זה ענין של 'בקי בשוב', ש**'עובר'** עליו מה שעובר, והוא אעפ"כ מחזיק מעמד תמיד!

והזכרנו את אותו ענין גבי לשון רש"י בפרשת וירא על הפסוק **"וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל"** - **'לְרְאוֹת אִם יֵשׁ "עוֹבֵר וְשָׁב" וַיַּכְנִיסֵם בְּבֵיתוֹ'**; וזה אותו ענין, שאברהם אבינו היה מסתכל תמיד לראות שיש **'עוֹבֵר'** - ענין של **'עֵבֶר'**, דהיינו האם יש אחד שהיה **בעבר** מתחזק ומתקדם בעבודת השם, אבל היה לו ניסיון, ולא היה יכול לעמוד בניסיון, ואולי היה לו ירידה ונפילה, ומה עושים?!... **יש דרך איך לשוב בתשובה ולהתחיל מחדש!**

וזהו ענין **'בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר'** - שֵׁם מקבלים **"שֵׁם"** טוב [בחור לומד תורה ומקבל 'שֵׁם טוב'!], **"וְעֵבֶר"** - אפילו עוברים עליו בחיים דברים קשים, אבל מלמדים אותו איך יחזיק מעמד; שזה באמת חלק מהלימוד שמלמדים ומדריכים את האדם - איך הוא יכול להתחזק, **ואת זה יעקב אבינו היה צריך מאד עכשיו...**

ד. מקובל שזה נמצא בעיר צפת, בתוך העירייה; אומרים ששם הוא המקום שהיה ביהמ"ד של שֵׁם וְעֵבֶר. והיום יש שם ביהמ"ד קטן [לפעמים זה סגור].

כי הנה הוא יגיע לבית לבן, והרי בוודאי הוא בחור קדוש, אבל יצטרך להתמודד עם 'שוער' (חם) לא פשוט בכלל... וכמו שאנחנו רואים בהמשך הפרשה, שהוא החליף משכורתו "**עֲשֶׂרֶת מֹנִים**" - הוא רימה אותו מאה פעמים! איזה נוכל הוא היה! ויעקב אבינו היה צריך להחזיק מעמד...

וזהו לימוד בפני עצמו שיוצא לנו מפרשת השבוע, איך התנהג יעקב אבינו עם חמיו - לבן הארמי, ועל-אף הכל המשיך בעבודת השם!

בסוף הפרשה כתוב איך אחר הכל - יעקב אבינו היה מוכרח לברוח מִלָּבָן... כבר מספיק מה ששהה עמו עד עתה, וזה כבר בגדר 'סכנה'... הוא רימה אותו כבר מאה פעמים, ועכשיו הגיע הזמן של "**וַיִּבְרַח יַעֲקֹב**" - הוא ברח!

ורבי נתן אומר, שלמדים מכאן לימוד לכל אחד ואחד: **מגיע זמן שאדם צריך לברוח! זהו! מספיק כבר שהיית כ"כ הרבה 'במשא ומתן' עם היצר הרע, עכשיו תברח!** אל תעדכן על זה מראש, ואל תדבר אל זה, **פשוט תברח!** וזה מה שעשה יעקב אבינו - הוא ברח!

ברם, וכי לָבָן יתן לו סתם לברוח?... הוא כבר רודף אחריו... והוא כזה נוכל שהוא מגיע עם טענות 'צודקות'... וכמו שרבינו ז"ל אומר בתורה הראשונה בליקו"מ, שהיצר־הרע מתלבש במצוות, שזה היה **לבן** הארמי - שהוא מלביש את עצמו בבגדי **לבן**... יש לו ג"כ בגד לבנה...

הוא מראה עצמו כמו 'צדיק' ו'חסיד'... **אבל זה הס"מ!** הוא מלביש את עצמו עם חליפה לבנה, ומתחיל לרדוף אחר יעקב, וכשמשיגו - הוא מתחיל לבכות: "**לָמָּה נַחְבֵאתָ לִבְרֹחַ וַתִּגְנֹב אֹתִי**" - 'גנבת את הלב שלי'... ואומר לו: אם היית אומר לי שאתה הולך - הייתי שולח אותך עם 'תזמורת'... וכמ"ש: "**וָאֲשַׁלֵּחֲךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁרִים בְּתֹף וּבְכִנּוֹר**"... הוא חושב שהוא מדבר ויעקב מאמין לו... ה'שוער' לא מכיר את החתן שלו... **החתן שלו יושב עשרים שנה בבית שלך, והוא כזה צדיק קדוש, והוא חושב שיכול 'לעבוד' עליו...** ועוד נותן לו דברי מוסר: "**וְלֹא נְטַשְׁתַּנִי לְנַשֵּׁק לְבָנַי וְלִבְנֹתָי עַתָּה הִסְכַּלְתָּ עָשׂוֹ**"... ויעקב אבינו אומר לו: 'מה אתה רוצה ממני?'...

ואע"פ שזה היה חמיו של יעקב אבינו - איזה צדיק היה יעקב אבינו ביחסו כלפי לבן! כי לכאורה הוא היה יכול להחזיר לו 'על המקום' דיבורים קשים, ולטעון כלפיו על כל מה שעשה לו וכו', אבל הוא מדבר דיבורים של פיוס - "**מַה פִּשְׁעִי מַה חַטָּאתִי כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי**"...

ועל זה איתא במדרש (תנחומא, ויצא, סי' יג): '**קַפְּדָנוּתָם שֶׁל אָבוֹת וְלֹא פִּיּוּסָן שֶׁל בָּנִים**' - כלומר, יותר יפה התוכחה והקפידה של אבות, מאשר הפיוס של בנים. וממשיך המדרש: '**כְּתִיב: וַיִּחַר לְיַעֲקֹב וַיָּרֶב בְּלָבָן. רְאֵה מָה אָמַר לוֹ בַּחֲרוֹת אַפּוֹ, לֹא אָמַר לוֹ אֶלָּא מַה פִּשְׁעִי מַה חַטָּאתִי**' - כלומר, אחר שאמר לו לבן את כל מה שאמר, לכאורה היה צריך יעקב אבינו 'להחזיר לו'... אך בחר רק לומר לו: "מַה פִּשְׁעִי מַה חַטָּאתִי

כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי"; וממשיך לומר לו: "זֶה עֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי עִמָּךְ רְחֵלֶיךָ וְעִזֶּיךָ לֹא שִׁכֵּלוּ וְאֵילֵי צֹאנְךָ לֹא אָכָלְתִּי: טְרֵפָה לֹא הֵבֵאתִי אֵלֶיךָ אָנֹכִי אֲחַטֶּנָּה מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנָּה גְּנֻבְתִּי יוֹם וּגְנֻבְתִּי לָיְלָה: הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי" - ועל כל זה, מאומה לא ביקש ממנו, 'ומה אתה רוצה ממני עכשיו?'... וכל דיבורו אליו היה עם דרך־ארץ גדול מאד!

אומר המדרש, אם זה **הקפדנות** של האבות - עדיף מאשר **הפיוס** של בנים, שזה מה שמצינו אצל דוד המלך, כמו שהמדרש ממשיך לומר: 'וְאִלּוּ דָוִד בְּפִיּוּסוֹ שֶׁלֹּא אָבָה לִשְׁלֹחַ יָד בְּשָׁאוּל, כְּתִיב (ש"א כו, י): **כִּי אִם ה' יִגָּפֶנּוּ אוֹ יוֹמוֹ יָבֹא וָמֵת אוֹ בַּמִּלְחָמָה יֵרֵד וְנִסְפָּה**'; כלומר, כששאול רדף אחר דוד המלך, והיה בידו להורגו, ציווה לשר הצבא שלא לעשות כן - מחמת שהוא משיח ה', והקב"ה בחר בו, אך מיד הוסיף: שהוא כבר יקבל את העונש שלו [כמפורש בפסוק אילו דברים קשים]; משא"כ אצל יעקב אבינו, שהוא מתנהג עם כזה נימוס ועם מידת הביטול!

וזה לימוד עצום לאדם, וכל אדם צריך את זה: - אם זה חתן עם חמיו, או כלה וחמותה, **איזה לימוד צריכים לזה! כמה צריכים את הלימוד הזה!** כמה בעיות ודברים מיותרים היו יכולים למנוע **אם היה קצת שֵׂכֶל!** וזה **משני הכיוונים** - הן שהחתן יהיה לו קצת שֵׂכֶל איך להתנהג עם חמיו, זאת אומרת: כיבוד־אב־ואם זה אמור להיות אצלו מובן מאד, הרי הורים צריכים לחנך ילד מאז שהוא נולד בכיבוד־אב־ואם! אבל כשהוא מגיע לפרקו - גיל של להתחתן, אז כבר יש ניסיון חדש... והניסיון הוא: **כבוד חמיו וחמותו**; הוא טוען: 'זה לא אבא שלי... זה רק חמי'... או: 'זו לא האמא שלי, זו רק חמותי'... **ועל זה כבר צריכים הדרכה חדשה...**

ולפי איך שמוהרא"ש חינך אותנו ולימד אותנו - וכפי המובא בשו"ע[ה] ובפוסקים[ו] - אדם חייב בכבוד חמיו וחמותו כמו כיבוד־אב־ואם! ואנחנו מוצאים אצל דוד המלך שקרא לחמיו שאול המלך "**אָבִי**" [וכמ"ש (ש"א כד, יא): "**וְאָבִי רְאֵה גַם רְאֵה**"], ומשם לומדים שכך צריכין לעשות, להיות - **לקרוא לחמיו וחמותו בכינוי 'אבא' ו'אמא', וזה חלק מכיבוד־אב־ואם!**

וראיתי ושמעתי שיש כאלה שהם קוראים לחמיו וחמותו בשמם הפרטי - השם ישמור! זה ביזיון! זו חוצפה נוראה! מילא אם הוא לא קוראם בכלל - לא בשמם ולא בשם 'אבא ו'אמא', כמו שיש העושים [קשה להם להגיד 'אבא' ו'אמא', ק"ו לומר 'חם'

ה. יורה דעה, סימן ר"מ, סעיף כ"ד.

ו. [א.ה. זכינו שיצא לאור קונטרס "הלכות כבוד חמיו", ובו מבוארים הלכות והליכות בענייני כבוד חמיו וחמותו, הן עפ"י הפוסקים, והן עפ"י דברי מוהרא"ש זי"ע בקונטרס 'כבוד חמיו'. ניתן להשיג את הקובץ המיוחד במכון 'יְשָׁא מְדַבְּרוֹתֶיךָ'].

ו'חמות'...], **אבל לקרוא להם בשמם הפרטי זו ממש חוצפה וזלזול בכבודם!** אבל אדם שיש לו שֵׂכֶל, הוא יודע איך להתנהג...

ואת זה אנחנו למדים מיעקב אבינו, שהוא היה **עשרים שנה** עם חמיו לבן הארמי... וסוף כל סוף הוא התקיים שם ב"ה... למה? כי הוא ידע איך לנהוג! אכן, לבן רימה אותו - ויעקב יודע היטב שהוא מרמה אותו, אבל הוא לא התפעל... **והעיקר - הוא עבד חזק מאד על שלום־בית!**

וכך לימדנו מוהרא"ש הקדוש: **ראש וראשון צריך להיות אחדות בבית! שיהיה שלום־בית אמיתי! שיהיה הקשר ביניהם הכי חזק! ותמיד יכבדו אחד את השני!** אכן, לפעמים ישנן בעיות עם חמיו וחמותו - שלא כ"כ מתנהגים כפי הדרך שצריכין וכו', **אבל העיקר שיודעים איך להסתדר!** ואדם שיש לו שֵׂכֶל - הוא יודע איך להתנהג... **והוא יודע כמה צריכים את זה לכתחילה בשלום הבית!**

ולפני־כן נתחיל עם כיבוד־אב־ואם: **כמה צריכים לכבד אבא ואמא - עם דיבורים טובים, להגיד להם מילים טובות! כן, הילדים צריכים לדעת את זה - איך לדבר עם האבא והאמא! ואכן כן, מותר לתת מחמאות לאבא והאמא!** אדם יחשוב: 'אבל הם צריכים לתת **לי** מחמאות'... ובאמת זה נכון, אבל גם אתה תשבח אותם!

ובעניין הצורך לתת מחמאות לילדים **- אכן, חלק גדול בחינוך ילדים הוא לבנות אותם ולהגיד להם מילים טובות וכמה הם טובים וכו', להכניס בכל פעם איזו מחמאה לילד - זה מאד מאד חשוב!** הרי כשצריכים להגיד איזה מוסר לילד - את זה יודעים להגיד תיכף ומיד ובשפע גדול... יש להם 'מילון' שלם איך לזלזל בילדים ו'לרדת' עליהם... אבל כשזה מגיע לצורך אמירת מחמאה וחיזוק לילד - הם לא יודעים בכלל איך עושים את זה... **ובזה צריכים לחזק את "ההורים" בחינוך הילדים, ללמד אותם 'איך מחנכים', ו'איך מחזקים את הילדים'!** הם עשו איזה דבר־טוב אפילו הכי קטן? לשבח אותם: **'וואו! כל הכבוד!'** - איזה מחמאה ושבחים והלל צריך לתת להם!

איזה בן או בת עזרו לכבוד שבת? בסדר, כל השבוע הם עצלנים ולא עושים שום דבר, אבל עכשיו הגיע ערב־שבת והם **כן** עזרו קצת, אז מה עושים? טבע של אדם להסתכל על השלילי: **'חיכיתי כל השבוע שיעזרו - ולא הזיזו אצבע קטנה'...** אבל היום הם **'כן'** עזרו? מה... חיכיתי כל השבוע... לא מרימים אצבע קטנה לעזור... אבל היום **כן** עזרו? שישמעו איזה שבח על זה! **ומה זה יגרום? זה יתן להן כזה חיזוק וחשק והתעוררות! הילד חושב לעצמו: 'עשיתי כזה דבר קטן, ואבא ואמא ראו את זה ושיבחו אותי'... וזה יגרום שהוא ימשיך ככה, וכך הוא יגדל!**

וזה לימוד־שלם בחינוך ילדים - איך צריכים לבנות אותם ע"י מילים טובות, אך כאמור - **גם להורים צריכים לתת דברי שבח!** ואמנם לא תמיד הילדים יודעים איך להחמיא ולתת מילה טובה להורים, אבל היו יודעים לעשות זאת - זה היה, כמובן, גן־עדן... **וילדים שיש להם את השכל הזה,**

ורוצים באמת לקבל דברים טובים מההורים - זה המפתח! זה הסוד!

בן חכם או בת חכמה שנותנים שבחים ומחמאות להורים - הם מרוויחים בְּכִפָּלַיִם: דבר ראשון - הם מקיימים מצוות כיבוד־אם־ואם בצורה הכי גבוהה, **כי אין עוד נחת להורים מלשמוע מילד איזו מחמאה ודיבור של 'תודה' וכדו' - זו הנחת הכי גדולה!** ויחד עם המצווה הגדולה, אם הילדים היו יודעים כמה זה חשוב, והיו מקיימים את זה - היו יכולים להגיע לדברים גדולים מאד...

וכל זה **בין ילדים להוריהם.** וכשמגיעים לגיל של חתונה, אם הילדים לא קיבלו את החינוך הנכון, אומרים על החם והחמות - 'זה לא אבא שלי', 'זאת לא אמא שלי'... **אבל זו הטעות הגדולה! אדרבה, עכשיו יהיה הניסיון הכי גדול... בוא נראה 'עכשיו' איך אתה מתנהג! אם יהיה לך שֶׂכֶל - תדע איך לכבד את חמיך וחמותך!**

ולא לחכות שיגיע לאיזה ניסיון... אלא אדרבה! הוא יודע תמיד איך לדבר טוב, והנה הוא זכה לעשות שידוך - הוא נותן תודה להורים של המשודכת! **איזו אווירה של שמחה וקדושה זה מכניס בתוך כל המשפחה!** וכן בת שיש לה שֶׂכֶל - היא יודעת איך לדבר עם האמא של החתן, להחמיא, לתת מילים טובות, **זה בונה!** ובפרט אחר החתונה, **כמה צריכים את זה!** לא לחכות עד שמגיע לאיזה 'מתח' או 'לחץ'... **תמיד להרבות בזה!**

אלו הלימודים שאנחנו לומדים כאן בפרשת השבוע, וכל זה מתחיל, כמובן, בשלום־בית - שהשלום יהיה בתוך הבית!

ליעקב אבינו היו ארבע נשים [באותם זמנים היה מותר לישא יותר מאשה אחת], וכל העבודה היתה לְאַחֵד ביניהן - שתהא אחדות ואהבה ביניהן!

ואפשר ליתן רמז בזה, עפ"י דברי האר"י הקדוש, על הפסוק המדבר בשבח ארץ־ישראל (דברים ח, ט) "**אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל**" - **'ברזל'** ר"ת ארבע נשות יעקב: **ר**'חל, **ל**'אה, **ב**'להה, **ז**'לפה; ומסביר זאת שם בפרשת עקב כפי עניינו. ולעניינינו יש לומר, כי הנה בימינו אלה אנחנו יודעים שיש ענין של **'כיפת ברזל'** - כדי להגן מהגעת כלי־נשק וכלים משחיתים שלא יגרמו נזק לעם־ישראל ח"ו, **ואת ה'כיפת ברזל'** הזאת כל אדם צריך בתוך הבית שלו, שילמד מיעקב אבינו איך איחד את ד' נשותיו - בכזה **ב'ר'ז'ל'** המגן מפני כל מחלוקת, וזכו להעמיד יחדיו את **י"ב שבטי י"ה** - לכל אחד היה את הילדים שלה, וקראו כל אחד בשמו הקדוש על־שם המאורע - ככתוב בפסוקים, וכדאיתא בדברי רש"י. **ומכל שם שקיבלו השבטים יוצאים לימודים נוראים - 'ראובן', 'שמעון', 'לוי' וכו', מכל אחד!**

נתפוס דוגמא אחת: **יהודה** - כשהוא נולד, אמרה לאה: "**הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'**", ואומר רש"י: **'שָׁנָטַלְתִּי יותֵר מֵחֶלְקִי'**; כי לאה ידעה שהבן הרביעי הוא יותר מחלקה, למה? כי האימהות היו נביאות, והבינו שהן צריכות להעמיד **י"ב שבטים**, ולפי החשבון הפשוט: ישנן **ארבע** נשים, ולעמיד **שנים־**

עשר שבעים יוצא שמגיע **שלוש** לכל אחת, ועתה זכתה להוליד בן רביעי, וממילא **'נָטַלְתִּי יותֵר מֵחֶלְקִי'**, ונותנת תודה להקב"ה - **"הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'"!**

ואשרי אדם שהוא זוכה תמיד לעשות את החשבון הזה - **'נָטַלְתִּי יותֵר מֵחֶלְקִי'!** הוא יודע היטב: מי אני? מה אני? הקב"ה ריחם עלי, זכיתי למצוא זיווגי ולהתחתן ב"ה, וכבר בזה לבד **'נָטַלְתִּי יותֵר מֵחֶלְקִי'...** אני חשבתי שאף־פעם לא אתחתן, ומי ירצה לקחת אותי, ומה יהיה איתי וכו', והנה זכיתי? **"הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'"!** אני מודה להקב"ה!

וזה צריך להיות אצל האדם דבר תמידי, ולא רק **"הַפַּעַם"** אוֹדֶה אֶת ה' - שלא יהיה 'חד־פעמי', אלא תמיד יתחדש בזה - **"הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'"** בכל פעם בהתחדשות! להודות להקב"ה!

זהו הלימוד משמו של **יהודה**, וכן יש בכל שמות השבטים הקדושים לימודים נוראים ונפלאים.

והשבטים הקדושים הם **י"ב השערים** המוזכרים בדברי רבינו ז"ל הנ"ל (בתחילת השיחה), ואומר רבינו שישנו **'שַׁעַר הַכּוֹלֵל'**, וכדי לזכות להגיע לזה צריכין להתקרב לצדיק גדול, צדיק אמיתי, שהוא מלמד אותנו את כל הלימודים האלו! **הלימודים של רבינו - הלימודים של משיח־צדקנו, הם 'שער הכולל'! כי רבינו מלמד אותנו: לא משנה אם אתה 'ראובן', או אם אתה 'שמעון', אם אתה 'דן' ו'אשר' או 'נפתלי', לא משנה מי אתה, ואכן יש לך את הדרך המיוחדת שלך כפי השם שלך[ז], אבל עליך לדעת שאמנם זו העבודה הפרטית שלך, אבל באותו זמן עליך להתאחד עם כולם! דע שיש דרך איך להתאחד עם כולם ולקבל את הלימודים של כולם ביחד!**

הנה אתה **'ראובן'**, אבל גם מקבל גם את הלימוד של **יהודה** - הלימוד של **"אוֹדֶה אֶת ה'"**, והנה אתה **'נפתלי'**, שזה ענין של התעקשות בתפילה ודביקות בהקב"ה[ח], אבל אתה גם מקבל את הלימוד של **'אשר'** - "כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת", שתזכה להיות מאושר בחייך! וכן בכל שבט - מלבד עניינו הפרטי, יזכה לקבל גם את הלימוד של השני; **ואיך אדם יזכה לזה? אדם אומר: 'הלוואי אצא ידי חובת עצמי'... אבל אם אדם נכלל ב'שער הכולל' - השער של הצדיקים הגדולים, מזה הוא לומד איך למצוא הן את הנקודה הפרטית שלו, והן באותו זמן להתאחד עם כולם!**

וזהו הלימוד היוצא לנו מתחילת הפרשה - שהאבנים רבו ביניהן, וכל אחת אמרה **'עָלַי יָנִיחַ צַדִּיק אֶת רֹאשׁוֹ'**, אבל יעקב אבינו - הצדיק האמיתי, האב השלישי של

ז. כי בתוך שמו של האדם מושרש העבודה שלו, ואדם צריך לדעת את זה, וכך מובא בדברי רבינו ז"ל, וכן אומר האר"י הקדוש ב'שער הגלגולים', שבתוך השם של האדם מושרש כל העבודות שלו!

ח. 'נפתלי' זה ענין התעקשות בתפילה, כמו שאומר רש"י על "נִפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי" - 'נתעקשתי והפצרתי פצירות ונפתולים הרבה למקום' (בראשית ל, ח); וכן 'נפתלי' זה ענין דביקות בהקב"ה, כי רבינו ז"ל אומר: 'נַפְתָּלִי' אותיות

נשמות ישראל - הבין שמוכרחים לעשות פה אהבה ואחדות, ואכן הוא עשה את זה, וכולם התאחדו ביחד!

וכן דיברנו מהלימוד של המשך הפרשה - ענין של **כיבוד הורים** ו**כבוד חמיו וחמותו**, שצריכים לדעת **שזה יסוד בחיי האדם! אם אדם יהיה לו שֵׂכֶל - יהיה לו חיים מאושרים! לדעת איך לכבד את חמיו וחמותו!**

והדבר הראשון הוא: לבנות את ה'שלום־בית' **שלו בעצמו**, וכמו שמוהרא"ש כותב אין־ספור פעמים: כמה צריכים לדקדק **בין בני־הזוג** בעצמם אף־פעם לא לדבר נגד ההורים! ומוהרא"ש כותב בפירוש: **אפילו אם קורה לפעמים שיודעים - הן הבעל והן האשה - שחמיו וחמותו לא מתנהגים כ"כ כשורה, צריכים להתנהג עם חכמה ושכל ולא לזלזל ולא לדבר נגדם!**

והכל מונח בפרשת השבוע, שיעקב אבינו סובל מִלָּבָן הארמי, **ולא מוצאים בכל הפרשה שהוא אומר לרחל ולאה זלזול באבא שלהם!** ורק כשהוצרך לברוח - אמר להן 'תראו איך אבא שלכם התנהג, ולכן אנחנו צריכים עכשיו לברוח', אבל כל העשרים שנה הוא שתק וקיבל באהבה את הכל! ומה הוא עשה? אומר הפסוק: "**וַתְּגַנֹּב שְׁנָתִי מֵעֵינָי**", אומרים חכמינו הקדושים (ילקוט שמעוני, ויצא, לא): '**אָמַר כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים**' - הוא היה אומר ברוח־הקודש את תהילות דוד המלך ע"ה... הוא עסק בתורה!

נחזור לענייננו: **כמה צריכים להיזהר מדיבורים לא טובים על הורי הבעל או האשה - אף־פעם!** ואפילו שהחתן יודע שחמיו הוא נוכל... **וגם האשה בעצמה יודעת את זה - זה לא סוד...** אבל לא לדבר נגד! **תהיה חכם!** אל תגיד לאשה 'האבא שלך הוא כך וכך'... **זה אסור!** אותו דבר האשה צריכה לדעת - **לא לזלזל בהורי בעלה! לדבר רק עם כבוד!**

וזה לא סותר לעניין הזהירות שצריכים לנקוט במקרים מסוימים, אם באמת הוא יודע על חמיו איזה דבר שלילי - אמנם הוא נזהר, **אבל לא מזלזל! כי לדבר נגד ולזלזל - זה אף־פעם לא עובד!** אלא מה? צריכים בני הזוג להתחזק ביחד ולטכס עצות ביניהם איך באמת לנהוג; הנה יש לנו בעיות - הן מהאבא שלו, והן מהאבא שלה, אז מטכסים עצה ביחד... **וזה נקרא 'שלום־בית אמיתי'!** אנחנו מכירים שיש פה בעיה, ועם־כל־זה מכבדים! **ומנסים להתרחק מכל־מיני מריבות!** ובשביל זה צריכים שֵׂכֶל, צריכים הדרכה נכונה...

וזה ברור, אם הילד יברח לבית הוריו כל יום או לילה - זה לא יבנה את שלום־ביתו... זה גורם את ההפך! צריכים להתנהג עם שֵׂכֶל! הולכים לבקר את ההורים מדי־פעם־בפעם - וזהו... ויודעים כמה פעמים ללכת, וגם שואלים בשלומם דרך הטלפון. **אם יודעים שיהיה שם ניסיונות - לא מוכרחים בכל פעם ללכת לבקרם, ויכולים לשאול בשלומם בטלפון... וצריכים שֵׂכֶל נכון בשביל זה - צריכים לזה "חכמת שלמה"...**

'תְּפִלִּין', והתפילין הוא סימן על דביקות (ליקו"מ ח"א סי' לח).

נחזור לתחילת הפרשה: יעקב אבינו הולך לבית לבן, והוא מאחד את כל י"ב האבנים יחדיו, והוא הקב"ה מתגלה אליו - **"וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו"**; הוא חולם חלום, והחלום הזה הוא חלום של נשמות ישראל! יעקב אבינו הוא האבא השלישי של נשמות ישראל, ואצלו נשלם 'החוט המשולש' של אברהם ויצחק, והתקיים אצלו (קהלת ד, יב): "וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק", והנה: **"וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ"**; ובתוך הנבואה הזאת[ט] מונח לימוד **לכל נשמות ישראל לכל הדורות:**

לפני האדם תמיד עומד **'סולם'**! זה החיים של אדם 'מיום היוולדו עם יום הסתלקותו' - שיש לפניו **סולם**! והסולם הזה **"מֻצָּב אַרְצָה"** - רגלי הסולם מוצבים על הארץ, אבל: **"וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה"**! וזהו לימוד החיים לכל אחד ואחד: אדם צריך לדעת שיש לו לעלות מתחתית הארץ אל מעלות השמים! **לכל אחד יש כוחות!** אפילו שהרגליים שלו עומדות על הקרקע פה בזה העולם!

אדם חושב: 'אבל אני נמצא ממש למטה... אני מתחת לאדמה'... **בסדר, אבל יש דבר כזה שמורידים סולם גם תחת האדמה...** אם ח"ו אדם נפל לתוך בור עמוק מאד, איך מחלצים אותו? מורידים לו סולם, ועליו הוא מטפס ועולה, וכך הוא יוצא... **אתה מרגיש שאתה תחת האדמה - אתה בשאול תחתית?** אמר רבינו: **'גַּם בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּית אֶפְשָׁר לִהְיוֹת קָרוֹב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא'**; עוד שיחה יש מרבינו (שיחות־הר"ן, סי' שב): העיקר שתקיים **'מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי'** (יונה ב, ג) - תצעק משם להקב"ה! אתה בתוך הבור העמוק הזה? **תצעק עד שיעזרו לך!**

מספרים על ה'בן־איש־חי' זי"ע, שכשהוא היה ילד, וכבר התחיל לעסוק לעסוק בעבודת ה', פעם בעת ששיחק עם חבריו - הוא נפל לבור עמוק מאד בלי לשים לב, ולא היה לו שום דרך איך לצאת משם, ואף שצעק וצרח לא שמעוהו כלל, וכך שהה שם משך זמן רב...

והנה הוא היה ילד קדוש [גם אביו וזקנו היו אנשים קדושים, והיה ממשפחה של צדיקים], ואמר להקב"ה: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם תּוֹצִיא אוֹתִי מֵהַבּוֹר הַזֶּה לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם, אֲנִי מַקְדִּישׁ אֶת כָּל הַחַיִּים שֶׁלִּי לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם!'**... ואח"כ שוב צעק, ובדיוק עבר שם מישהו ושמע אותו וחילץ אותו, ומאז התחיל אצלו ענין חדש, וזכה לגדול לצדיק שהחיה את נשמות ישראל, ובפרט אצל אחב"י הספרדים, והאיר את העולם ב"כ הרבה ספרים קדושים שכתב.

וזה החיים של האדם: **אתה מרגיש שאתה בבור עמוק? יש סולם! ואיפה שאתה רק נמצא - נוריד את הסולם אליך!** אבל תזכור תמיד אשר **'וְרֹאשׁוֹ'** של הסולם **'מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה'** - הסולם הוא גבוה מאד... ולא משנה היכן אתה נמצא, אפילו בבור עמוק מאד, יכולים להוריד אליך את

ט. כי גם 'חלום' הוא ענין של 'נבואה', ובפרט חלום של יעקב אבינו... זו נבואה לדורות עולם!

הסולם הגבוה הזה, ואתה יכול לעלות בו עד למעלה - עד אין־סוף!

אינני יודע אם יש כאלה פה בארץ־ישראל, אבל בחו"ל לכל־הפחות ראיתי את זה, שאצל ה'מכבי־אש' יש סולמות גבוהים מאד מאד, ויכולים לטפס עד לגובה־רב של הבניינים [אם יש צורך ח"ו לטפס לקומה גבוהה כדי להציל בני־אדם, יש להם סולמות שמתקפלים, ויכולים להיפתח עוד ועוד עד לקומות גבוהות מאד], **אבל עדיין אין סולם שמגיע לירח... אבל ברוחניות - יש דבר כזה! וכמו שכתוב פה, אצל יעקב אבינו, שישנו סולם שמגיע עד לירח ועד לשמש, ועוד יותר גבוה מזה... הוא 'מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה' - עד אין־סוף... ולאיזה מקום שרק תעלה בשלבי הסולם - עדיין יש עוד לעלות...**

וידוע הסיפור על **רבי נתן**, קודם שהתקרב לרבינו ז"ל היה מקורב אל **הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע**, ופעם אחת ישב עם החסידים בסעודת מלוה־מלכה, והיה מנהגם לערוך גורל מי ילך לקנות 'בייגל' עבור הסעודה, ובאותו שבוע נפל הגורל על רבי נתן...

והנה רבי נתן, שהיתה לו כזאת נשמה קדושה וטהורה, והיה אז אברך צעיר מאד, באמצע הדרך נכנסה בו חלישות־הדעת ומרירות גדולה - **'מה יהיה איתי?! וכי בשביל זה נבראתי - ללכת ולקנות בייגל?!'**[י]... ועבר דרך איזה בית־כנסת, ונכנס אליו, והוציא תהלים, והתחיל לבכות מאד מאד[יא], עד שהגיע למזמור נ'[יב], ומרוב הכוחות שהוציא באמירת התהלים - ומן הסתם גם היה כבר שעת לילה מאוחרת - התגברה עליו השינה והוא נרדם...

והנה בחלומו רואה רבי נתן סולם - וכמו החלום של יעקב אבינו: "סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁו מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה" - והוא מתחיל לטפס על הסולם, ואחר שעלה שלב אחד - החליק ונפל... ושוב עלה שני שלבים - ונפל, וכן בפעם השלישית - עלה ונפל. כך היה כמה פעמים, עד שלפתע הסתכל וראה מישהו עומד בראש הסולם ואומר לו: **'דְּרַאפְּע זיך און הַאלְט זיך' - 'טַפֵּס וְהַחֲזֵק עַצְמְךָ הֵיטֵב!'...**

לא ידוע לנו איך באותו הזמן רבי נתן פתר את החלום הזה, אבל הוא קיבל מזה חיזוק! ואכן, זמן קצר אח"כ הגיע **חודש אלול שנת תקס"ב**, ואז היה הסיפור עם **ר' ליפא** - חברו של רבי נתן בעיר נעמירוב, והיה בשבת אצל רבינו, וכשחזר לנעמירוב

י. ואמנם הוא הלך לדבר־מצוה - להביא לחם לסעודת מלוה־מלכה, אבל קיבל מזה התעוררות ושברון־לב לחשוב על תכליתו.

יא. אכן, עדיין הוא לא ידע מהגילוי של התבודדות שנתגלה לו כשהתקרב לרבינו ז"ל, אבל הוא היה עובד השם, והתחיל לומר תהלים בבכיות עצומות.

יב. וזה מתאים מאד אם ההתעוררות הגדולה היתה לו מיד אחר מזמור זה - מזמור נ"א, ששם דוד המלך שופך את הלב שלו בתשובה - "בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר בָּא אֶל בַּת שָׁבַע", ומבקשים שם: "לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ

- התקרב על־ידו לרבינו ז״ל, **וכשהגיע רבי נתן לרבינו, וראה פניו הקדושות, הבין למפרע שזה היה אותו אחד שעמד על הסולם ואמר לו שיתחזק ויאחז עצמו - 'טַפֵּס וְהַחֲזֵק עַצְמְךָ הֵיטֵב!'...**

שזהו כל הלימוד של רבינו, שמלמד אותנו: **תעלה, תעלה! לא משנה איפה אתה - אתה למטה? תעלה! ולא רק שאתה 'למטה', אלא בכל פעם שאתה מנסה להרים עצמך לעלות עוד שלב בסולם - אתה קורס ונופל... והנה התחזקת מאד ועלית שוב - בום! נפילה... וכך הולך, והלימוד של רבינו הוא: 'טַפֵּס וְהַחֲזֵק עַצְמְךָ הֵיטֵב!'... תחזיק מעמד, ותדע שכך צריך להיות! בכל פעם שתרצה לעלות - זו הדרך!** כך אומר רבינו בפירוש בליקו״מ ח״א סי׳ כ״ה: **בכל פעם שתרצה לעלות שלב נוסף על הסולם, דע שיהיו לך מניעות חדשות ובלבולים חדשים!** וממילא אולי תחליק ותיפול... ואדם תוהה: 'כמה פעמים אמשיך ככה?'... **אל תתייחס לזה! תמשיך!**

אלו הם הלימודים הקדושים של רבינו, **ואת זה ראה יעקב אבינו בחלום הנבואה שלו, ולימד את זה לנו לכל הדורות - שכל החיים הם ככה: ״סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה״!**

ומה יעקב אבינו רואה על הסולם? **״וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ״ - 'מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים'** אלו הצדיקים, וכלליות נשמות ישראל שזוכים לקבל את הלימודים של הצדיקים; אכן, **'מלאך'** הוא 'שכל נבדל', ואין לו שייכות לזה העולם, אבל **'מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים'** סובב גם על הצדיקים [כמ״ש על משה רבינו (במדבר כ, טז) ״וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיֹּצִאֵנוּ מִמִּצְרָיִם״, כי הצדיקים ג״כ נקראים 'מלאכים'], והוא 'מלאך' בבחינה אחרת, כי **'מלאך'** עולה בגימטריא **צ״א** - שזה חיבור שני שמות של הקב״ה: **שם הוי״ה ושם אדנו״ת**, שזה ענין **'חיבור רוחניות וגשמיות'**, והם **״עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ״** - הם עולים ויורדים בסולם הזה, זאת אומרת: **הצדיקים יודעים שהנה 'עולים' והנה 'יורדים', אבל 'הירידה היא תכלית העליה' - לעלות למדרגה יותר גבוהה!**

וזה בדיוק מה שקורה עם יעקב אבינו, **לא נשכח שיעקב אבינו יוצא עכשיו מארץ ישראל...** איזה צער יש ליעקב אבינו! הנה הוא זכה להיות בבית הוריו יצחק ורבקה, ויש לו **'גן עדן'** - ביהמ״ד של שֵׁם וְעֵבֶר, הוא נצמא במקומות הכי גבוהים... והנה עכשיו הוא צריך לצאת מכל זה... כי לפעמים מסבבים מן השמים עם האדם שהוא צריך לצאת לחו״ל, למשל: בשביל שידוך - כמו שהיה עם יעקב אבינו, והמלאכים שליוו אותו בארץ ישראל - לא המשיכו אתו לחו״ל... **'אתה יוצא אמנם לחו״ל, אבל אנחנו לא יוצאים מארץ ישראל'... כי** המלאכים של ארץ ישראל הם קדושים וגבוהים, ולא רוצים להיות בחו״ל.

נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי״, ״אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי״; ואנחנו אומרים את המזמור הזה בתיקון חצות ובק״ש שעל המיטה. אז אם מקובל שהגיע לקפיטל נ׳, זה מתאים מאד שבדיוק היה במזמור נ״א בעת שהתעורר וחלם את חלומו, כדלקמן.

וזה מובא ברש"י על לשון הפסוק "**עֹלִים וְיֹרְדִים**", אומר רש"י: '**עולים תחלה ואחר כך יורדים, מלאכים שלוהו בארץ, אין יוצאים חוצה לארץ ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוצה לארץ לְלַוותו**; כלומר, היו שתי כיתות של מלאכים: המלאכים שליווהו בארץ ישראל, בעת שהגיעו לגבול של ארץ ישראל - לא המשיכו עמו הלאה, **אנחנו לא יוצאים מארץ ישראל! אתה יעקב אבינו בוודאי צריך לצאת, ובעזרת השם תקבל שמירה עליונה - "כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ", ותפעול שם כל מה שאתה צריך, תחזק את נשמות ישראל וכו', ואתה תחזור בעזרת השם... אבל אנחנו לא נכנסים לסיכון כזה - אנחנו נשארים פה...** אז המלאכים האלה עלו בסולם, ואח"כ ירדו מלאכים מיוחדים שילוו אותו בחו"ל.

ובסוף הפרשה אנחנו רואים שחזרו אלו המלאכים שעלו, הם מחכים ליעקב אבינו **24 שנים!** וכמו שכתוב בפירוש כשיעקב אבינו התחיל לחזור לבית אביו: "**וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים**" - אלו המלאכים שעלו למעלה קודם שיצא לחו"ל, עכשיו מקבלים פניו בבואו בחזרה לארץ ישראל. יעקב אבינו זכר לעבור את כל מה שעבר לחיים ולשלום - כל עשרים השנים שהיה בבית לבן, ואח"כ בדרך, שקיים: "**וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת**" וכו', ועכשיו הוא חוזר עם **אחד-עשר שבטים** (בנימין עדיין לא נולד) - הוא חוזר עם כל הנשים והילדים - 'מחנה קדוש', ועם כל מה שיש לו, והנה המלאכים מקבלים את פניו...

נשוב לעניין חלומו של יעקב: הוא רואה את המלאכים עולים ויורדים בסולם, ואמרנו שהסולם הזה הוא הכוח לאדם שיזכה לעלות מכל המקומות שהוא נמצא בהם, אפילו בעומק השאול. ומעתה עלינו להבין: מהו הסוד של ה'**סולם**'? אדם אומר: אם הסולם הזה הוא כ"כ הכרחי ונחוץ, תביא לי סולם... מאיפה יהיה לי?...

על זה אומר הזוהר הקדוש[יג]: **סוֹלָם דָּא קוֹל**; כלומר: **סו"ל"ם** עולה בגימטריא כמניין **קו"ל**; וזהו הסולם שיש לאדם בכל החיים שלו - **בכל עת, בכל מקום, בכל מצב, הסולם נמצא אצלך!** אדם יחשוב: אבל אני 'שיפוצניק', ואין לי ברכב סולם... **יש לך 'סולם מתקפל' בתוך הפה שלך! והוא איתך בכל מקום שאתה נמצא! ועליך להחיל להוציא את הסולם ולהעמיד אותו! ואפילו שאתה נמצא היכן שאתה נמצא - "לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים", אתה נמצא ממש תחת האדמה... אתה לא צריך לצעוק ולצרוח עד שיביאו לך סולם לעלות - הסולם בתוך הפה שלך!**

אז תוציא את הסולם ותקיים את דברי רבינו הנ"ל שהעיקר הוא "**מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי**", ותתחיל לבקש מהקב"ה: '**רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי נִמְצָא בְּמָקוֹם מְאֹד מְאֹד יָרוּד, אָנָא, תּוֹצִיא אוֹתִי מִפֹּה! אֲנִי מַכִּיר וְיוֹדֵעַ אֵיפֹה אֲנִי נִמְצָא, אֲנִי מַכִּיר הֵיטֵב אֶת הַבּוֹר הַזֶּה... אֲנִי נִמְצָא פֹּה כְּבָר הַרְבֵּה זְמַן... אֲנִי יוֹדֵעַ בְּדִיּוּק אֵיפֹה אֲנִי נִמְצָא... אֲבָל אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַסֻּלָּם הַזֶּה נִמְצָא**

יג. זה מבוא בהשמטות הזוהר, ומובא בבעל הטורים בפרשתנו על הפסוק הזה, וכן מובא הרבה בדברי צדיקים.

אִתִּי פֹּה, וְעִמּוֹ אֲנִי יָכוֹל לַעֲלוֹת עַד לְמַעְלָה - "וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה"!

וזה הגילוי של רבינו ז"ל (ליקו"מ ח"א סי' יא) שמגלה על המאמר של רבה בר בר חנה, שהוא ראה 'צְפַרְדֵּעַ **עַד קַרְסֻלֶּיהָ בְּמַיָּא, וְרֵישֵׁיהּ בָּרָקִיעַ**' - ציפור שהיו קרסוליה בתוך המים, וראשה מגיע עד לרקיע [כשהמאמר הזה מוזכר בדברי הזוהר הקדוש (במדבר רכג:) הלשון שם 'וְרֵישֵׁיהּ מָטֵי עַד צֵית שְׁמַיָּא' - 'וראשה הגיע עד קצה השמים', כלומר: עד המקום הכי גבוה!].

מסביר רבינו: 'צְפַרְדֵּעַ' זה הדיבור (כי טבעם של ציפורים שהם תמיד מצפצפים ומפטפטים בקולם), ולענייננו זהו **הסולם**. והציפור הזה שקוע 'עַד קַרְסֻלֶּיהָ בְּמַיָּא' - שרוי בתוך מים טמאים, שהם "הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים" (תהלים קכד, ה), "מַיִם כַּבִּירִים שִׁטְפִים" (ישעיה כח, ב), וזו טומאה קשה מאד... אלו המניעות שמונעים מלהגיע לארץ ישראל - להגיע לכל הקדושות. אבל יש את הציפור - שזה הדיבור, הוא הסולם - וזה מגיע 'עַד צֵית שְׁמַיָּא' - "וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה"! **כי אדם שהוא חזק בקולו הקדוש - אין דבר בעולם שהוא לא יוכל להגיע אליו! אפילו שהוא נמצא במקום הכי נמוך, הכי גרוע והכי שפל, אם הוא יהיה חזק בעניין הזה - להתחיל לדבר להקב"ה - סוף כל סוף יזכה להגיע להכל!**

ואכן, זה לא הולך בפעם אחת... אין דבר כזה שפתאום אדם כבר קופץ עד למעלה... וכמו בגשמיות: וכי הגיוני שאדם יתחיל לטפס על סולם וכבר יקפוץ בבת-אחת מלמטה למעלה?... **אין דבר כזה! זו יגיעה עצומה להתייגע ולעלות בכל פעם עוד שלב ועוד שלב ועוד שלב[יד]... אבל אדם שהוא חזק בדעתו הוא לא מרפה - הוא חזק בדעתו: 'אני אעלה! אני אעלה!'... ואפילו אם באמצע הוא החליק ונפל, ואולי ג"כ קיבל מכה... הוא לא מתפעל! הוא יודע שהסולם עדיין עומד לפניו, והוא מתחיל עוד הפעם מחדש!**

זהו הלימוד שמלמדים עכשיו את יעקב אבינו קודם שהוא הולך למצוא את זיווגו, ואחר שהיה ארבע עשרה שנה בבית שֵׁם וְעֵבֶר, ולמד שם והכין את עצמו, עכשיו מלמדים אותו את הלימוד שם הסולם: **אתה הולך למצוא את זיווגך? תהיה מוכן! יש לך את הסולם הקדוש!**

ובאמת הפרשה הזו היא לימוד של 'מציאת הזיווג', **וזהו זמן שאפשר לפעול מציאת הזיווג, וגם 'שלום בית'** - כי זה הולך ביחד כמובן... פרשה השבוע עוסקת הן ב'מציאת הזיווג', הן ב'שלום בית', והן ב'כבוד חמיו וחמותו', **הכל במקום אחד!** אפשר לקחת לימודים נפלאים מפרשת השבוע!

אבל הכל צריך להיות יחד עם הסולם... כי בלי הסולם - להיכן תגיע?... **אתה נמצא בתוך בור עמוק, ואיך תעלה?... עם מה?...**

יד. ואפילו לעלות במדרגות רגילות, אם יש הרבה מדרגות - כמה זה קשה... כל-שכן כשצריכים לטפס על סולם - עוד שלב ועוד שלב, זה לוקח זמן...

רק לצעוק - לא יעזור, וכמו שהיה עם **הרי"ח הקדוש - רבי יוסף חיים, ה'בן איש חי', שהוא צעק וצעק, ואף אחד לא שמע אותו... עד שהוא לקח את הסולם הקדוש, ואמר להקב"ה את הקבלה שהוא מקבל על עצמו, וזכה לעלות ולהינצל!** ואותו דבר הוא הסולם של יעקב אבינו, וכן הסולם שראה רבי נתן בחלומו... והכלל לאדם שיאמץ לעצמו את הלימוד של הסולם הקדוש, ויתקדם קדימה ויעלה בכל פעם יותר ויותר, ולא יתפעל מהנפילות, ויעלה שוב, **ולא רק ש'הוא' יעלה - אלא כולם עמו ביחד!**

ובזה אנחנו חוזרים אל הנקודה שאיתה התחלנו: במקום ש'**עָלַי**' יָנִיחַ הַצַּדִּיק אֶת רֹאשׁוֹ - '**עָלֵינוּ**' יָנִיחַ הַצַּדִּיק אֶת רֹאשׁוֹ! אני לא רוצה רק בשביל **עצמי**, אלא בשביל **כולם**! אני מפרגן לכולם! **ואשרי מי שזוכה לזכות את הרבים - להפיץ, להדפיס, לזכות את כולם! אדרבה ואדרבה, אני רוצה לזכות את כולם! "עלינו"** יניח הצדיק את ראשו - **עלינו ביחד!** לא רק '**אני**'! וכי רק '**עָלַי**' יניח הצדיק את ראשו?... אדרבה, יש אחד שהוא מתבייש - מה, רק אני?... אינני רוצה להיות יוצא-דופן... '**עָלֵינוּ**' ביחד! הוא הולך להפיץ והוא מגלה לכולם: '**תראה, יש דרך איך יכולים לחזור ולעלות בחזרה!**' - הוא מחלק סולמות...

כשאתה מחלק קונטרסים וספרי רבינו ז"ל, אתה בעצם מוכר סולמות... אינני יודע אם בגשמיות יש כזה שֵם של מקצוע מיוחד לאדם שהוא מייצר סולמות ומוכר אותם, כי עפ"י רוב קונים את הסולם מוכן, אבל בוודאי מי שמייצר סולמות הוא עשיר גדול... יש לו כל מיני 'גְּדָלִים' ומידות שונות של סולמות, והוא מוכר... **וזה אחד שהוא מפיץ את הספרים והקונטרסים - הוא מוכר סולמות!** אכן, אתה לא יודע בדיוק כמה עמוק נמצא האדם הזה באדמה, והיכן בדיוק הוא אוחז, ואולי הוא אפילו נמצא במקום טוב, אבל את זה אתה לא צריך לדעת... רק תביא לו את הספר או הקונטרס - '**הנה סולם בשבילך**'...

ומקובל אצל אנשי שלומינו: 'סֻלָּם' זה ספרי רבינו ז"ל: סֵ'פֶר הַמִּ'דות, לְ'קוּטֵי מ'וֹהֲר"ן, סְ'פוּרֵי מַ'עֲשִׂיות - ר"ת 'סֻלָּם'. ובתוך '**ספרי רבינו ז"ל**' נכללים כל הספרים הקדושים - המכתבים, הקונטרסים, **זה הכל ענפים ופירות של ספרי רבינו ז"ל! הרי זה לא צמח מאליו... זה הכל תצמית של ספרי רבינו!** ואדם שזוכה להפיץ אותם - הוא מוכר '**סולמות**'... הוא מציע לשני: 'רוצה לקנות סולם?'... והלה תוהה: 'אתה מוכר סולמות?... אני לא כזה גדול, יש לך סולם קטן בשבילי?'... **אכן כן, תיקח סולם קדוש, תראה ותקרא מה יש לך פה...**

הקב"ה יעזור, שנזכה באמת להתחזק מאד בעבודת השם, ניקח את הלימודים האלו לכל החיים, נזכה להתקרב לצדיקים, נזכה לאמונת חכמים, ולפרסם לכולם, לְאַחֵד ולהביא את כולם - לְאַחֵד את כל עם ישראל! ובקרוב נזכה שכולם יחזרו בתשובה - ואנחנו בתוכם, נזכה כולנו לחזור בתשובה, יבוא משיח צדקנו ותהא הגאולה השלימה!

breslev.shely@gmail.com